

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Quæstiones, Qvæ Disputatæ Dicuntvr, & Quæstiones
Quodlibetales, siue Placitorum eiusdem S. Thomæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

7 De culpa quæ contrariatur rectæ fidei.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72780](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72780)

tione propriae humilitatis, ita duntaxat ne quae ad
authoritatem conservandam fiant, in superbiam
degenerent, & ne dum nimium servatur humilitas,
regentis frangatur auctoritas, sicut Atgu. dicit. Et
hac ratione laudabiliter sacerdos in divino officio
pretiosus utitur indumentis ad reverentiam divini
cultus, & laudabiliter ad huiusmodi propter humi-
litem in quibusdam religionibus abstinetur. In eo
autem qui est privata persona, virtuosum est si pro-
pter humilitatem abiectionibus indumentis utatur,
etiam quam status proprius requirat. Vnde Gre. di-
cit in Home. praedicta. Si abiectione pretiosum indumentum
virtus non esset, evangelista de Ioanne vigilanter
non diceret. Erat indutus pilis camelorum. Licet
est autem ut secundum modum propriae personae pre-
tiosus utatur, sed peccatum est si proprium modum
excedat. Et quia pretiosum dicitur relative sicut &
magnum, cum id quod est pretiosum vni, non sit al-
teri pretiosum, pretiositas vestium semper sonat in
excessum proprii modi, & semper hoc peccatum
pretiosis vestibus uti, & sic loquitur Gregorius.
Vnde patet solutio ad primum.

AD SECVNDVM dicendum, quod in alime-
to & tegumento intelliguntur omnia quae nobis
sunt necessaria, & convenientia nostri status.

QV AESTIO VII.

DEINDE queritur de culpa quae contrariatur
rectae fidei.

Et circa hoc queruntur duo.

- Primo, Vtrum haereticis sit communicandum.
- Secundo, Vtrum redeuntes ad Ecclesiam sint reci-
piendi.

ARTICVLVS XV.

Vtrum haereticis sit communicandum.

23. q. 1. art. 3. 1. 0.

AD PRIMUM sic proceditur. Videtur quod hare-
tici sit communicandum. Dicitur enim Mar.
13. in parabola de zizania, quod paterfamilias dixit mes-
soribus. Sinite utraque crescere usque ad messem.
messis autem est consummatio saeculi, ut ibidem di-
citur. cum ergo per zizania intelligantur haeretici,
videtur quod haeretici non sint a communione fide-
lium separandi ante diem iudicii.

2. Prae. Videntur contra hoc Domini praecipitum
facere principes haereticos interficientes.

SED CONTRA est, quod dicitur 2. ad Cor. 6. Exite
de medio eorum, & separamini, & loquitur de infi-
delibus, quod patet ex hoc quod praemisserat. Noli-
te ducere iugum cum infidelibus, ergo haereticis
non est communicandum.

23. q. 1. art. 3. 1. 0. & 4. diff. 13. q. 2. art. 3. e. & diff. 18. q. 1. art. 1. q. 1. 0.

RESPON. Dicendum, quod haereticis communican-
dum non est duplici ratione. Vna est ratione excommu-
nicationis. Nam cum sint excommunicati, non est
eis communicandum, sicut nec cum alijs excommunica-
tis. Alia ratio est haereticis. Primo propter periculum,
ne eorum conversatio alios corumpat, sicut illud
1. ad Cor. 15. Corrupti bonos mores colloquia
prava. Secundo etiam ne videamur eorum peruer-
sa doctrinae aliquem assensum prestare. Vnde in 2.
canonica lo. dicitur. Si quis veniat ad vos, & hanc
doctrinam non affert, nolite eum in domum ducere, nec
Aue ei dixeritis; qui enim dicit ei Ave, communicat
operibus eius malignis. Vbi dicit glo. Secundum quod
vox est instituta, communicatio esse ostendit cum illo,
alioquin simulatio est, quod in Christianis esse non debet.
Tertio, ne ex nostra familiaritate alijs derur occa-

asio erroris. Vnde ibidem dicitur alia glo. Et si vos forte
decepti non estis, alij forsitan per talem vestram fa-
miliaritatem possent decipi, qui crederent illos pla-
cere vobis, & sic crederent illis. Vnde alia gl. ibidem
dicit. Tanta Apostoli, atque eorum discipuli in re-
ligione cautela utebantur, ut nec verbi quidem com-
munionem cum aliquo eorum, qui a veritate declina-
verant, habere paterentur. Hoc tamen intelligen-
dum est, nisi cum aliquo loqueremur de eius salute.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod in illo praecipitum pa-
trifamilias duplex conditio intelligitur. Vna est, ut
exponatur praecipitum de vniuersali separatione ma-
lorum a bonis, & hoc accipitur ex ipsa ratione mes-
sorum qui dicunt. Visimus, & colligimus ea? hoc
non erit usque ad diem iudicii. Secunda conditio est,
ut intelligatur praecipitum, quod mali sine periculo bo-
norum extirpari non possunt. Et hoc patet ex ratione
patrifamilias, qui dixit. Ne forte colligentes zizania,
eradicetis simul cum eis & triticum. Quod quidem tribus
modis contingere possit. Vno modo, si aliquis pra-
seinderetur antequam de eius malitia constaret, ut
dicit glo. quod monet Dominus, ne ambigue iudicemus. Se-
cundo, si non esset in malitia obstinatus: vnde nullus
excoicatur nisi propter contumaciam: vnde dicitur
glo. ibidem. Monemus non cito amputare, quia qui
hodie errat forte cras defendet veritatem. Et Timor,
ut dicitur. Haereticum hominem post primam & se-
cundam correctionem dicitur. Tertio, si simul boni cum
malis involuantur, propter quod dicit ibi glo. Aug. quod
multitudo non est excommunicanda, nec principes
populi. Illis autem remotis debent mali praecidi, se-
cundum illud 1. Cor. 6. Auferte malum ex vobis.
Et per hoc patet solutio ad secundum.

ARTICVLVS XVI.

Vtrum haereticis redeuntibus ad Ecclesiam sint recipiendi.

AD SECVNDVM sic proceditur. Vbi haereticis re-
deuntes ad Ecclesiam non sint recipiendi, quia
peccauerunt contra fidem, quae est Ecclesiae funda-
mentum, & ideo in edificatione Ecclesiae non debent
saperi ad fidem, ergo non debent ab Ecclesia recipi.

SED CONTRA est, quod Ecclesia nulli debet claudere
gremium, sicut Christus qui de se dicit. Eum qui
venit ad me, non eieciam foras. Ioan. 6.

RESPON. Dicendum, quod quoad huius status du-
rat, homo non potest esse totaliter in peccato obstina-
tus: hoc non erit in damnatis post mortem. Et ideo quoad
in hac vita vivitur, cuilibet relinquitur locus poenit-
entiae, & quilibet quantum estque deliquerit, vel in fide,
vel in moribus, est ab Ecclesia recipiendus ad poeni-
tentiam, & contrarium dicere est haereticis Nouatiano-
rum: sed tamen non est necessarium, quod semper ad dignita-
tem recipiantur, nisi cum aliquibus misericorditer
dispensaretur, praecipue propter bonum pacis, vel
propter fructum alium qui inde speretur.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod quamdiu funda-
mentum fidei non habet, ab Ecclesia recipi non debet, sed
postquam conuersus incipit habere, recipiendus est.

QV AESTIO VIII.

ARTICVLVS XVII.

Vtrum aliquis intellectus creatus possit videre
Deum per essentiam.

DEINDE queritur de hoc quod pertinet ad glo-
riam, scilicet visione Dei in patria, scilicet vtrum aliquis
intellectus creatus possit videre Deum per essentiam,
& ut quod non. Intellectus ad intelligibile est aliqua
proportio: sed intellectus creati ad divinam essentiam
nulla

nulla est proportio, cū distet in infinitū. ergo intellectus creatus diuinam essentiam videre nō potest.

¶ 2 Præ. Plus distat spiritus increatus ab intellectu creato, quā spiritus creatus a sensu: sed sensus nō potest cognoscere spiritum creatum. ergo nec intellectus creatus spiritum increatum.

SED CONTRA est, **EXO. 33.** sup illud. Non videbit me homo, & uiuet. dicit gl. Gregorij. Fuere nōnulli q̄ Deū dicerēt et̄ illa regione dissimilitudinis in claritate sua cōspici, sed in natura minime uideri, quos nimirū minor inquisitionis subtilitas fessellit. Neq; n. illi simplici & incommutabili essentie aliud est claritas, aliud ē natura, sed ipsa ei natura claritas, ipsa claritas natura est, & ita essentia Dei uidebitur a beatis.

RESPON. Dicendū, q̄ necesse est ponere diuinā essentiam uideri a beatis. Beatitudo. n. est vltima perfectio rationalis nature. Nihil autem est finaliter p̄fectum, nisi attingat ad suum principium secundum modū suum: quod ideo dico, quia ad principium, qd̄ est Deus, attingit aliquid dupliciter. Vno modo, per similitudinē quod est cōe omni creatura, quæ tantum habet de perfectione, quantum cōsequitur de diuina similitudine. Alio modo, per operationem vt̄ præmittatur ille modus qui est Christo singularis. sin uitate personæ. Dico autē per operationē, in quantum rationalis creatura cognoscit & amat Deū: & quia anima immediate facta est a Deo, ideo beata esse nō poterit, nisi immediate uideat Deū. c. absq; medio, quod sit similitudo rei cognitæ, sicut species visibilis in pupilla, vel in speculo, non autem absq; medio, quod est lumen cōfortans intellectū, quod est d̄ lumē gloriæ, de quo in Psal. 35. dicitur. In lumine tuo uidebimus lumen: hoc autem est per essentiam Deum uideri. Vnde in hoc ponimus beatitudinem rationalis creaturæ, quod Deum per essentiam uidebit: sicut philosophi, qui posuerunt animas nostras fluere ab intelligentia agente, posuerunt vltimam felicitatem hominis in continuationem intellectus nostri ad ipsam.

AD PRIMUM ergo dicendū, q̄ proportio dupliciter d̄r. Vno modo proprie, s̄m qd̄ importat quēdā determinatū excessum, & sic proportio requiritur inter intellectū & intelligibile ad hoc, q̄ sit cognitio cū cōprehensione, qualiter diuina essentia nunquā uidebit̄ ab intellectu creato. Alio modo d̄r cōiter pro qualibet habitudine, & sic infinitū pōt h̄re proportionē ad finitum, si sit perfectio eius, vel aliquā huius habitudinē habeat ad ipsum, & talis p̄portio sufficit ad hoc quod intellectus noster uideat diuinā essentiam attingendo, non comprehendendo.

AD SECUNDUM dicendū, q̄ obiectio illa p̄cedit de distantia secundū proprietatē naturæ, nō solū secundum rōnem cognitionis. Nā spiritus creatus nō est sensibilis, sed spiritus increatus est intelligibilis.

Finit quodlibet decimum.

INCIPIT QVODLIBET VNDECIMUM.

QUESTIO PRIMA.

ARTICVLVS I.

Utrum solius Dei sit proprium esse ubique.

QVAESITVM fuit de Deo, de angelis, & hominibus. De Deo uero quæsitum fuit de immensitate ipsius, de cognitione eius, & de prædestinatione. Circa immensitatem uero Dei

quæsitum fuit, utrum solius Dei sit proprium esse ubique. Ostendebatur q̄ non. Numerus. n. est in rebus numeratis: sed cōstat q̄ omnes partes uniuersi sunt numerata. ergo numerus est in omnibus partibus uniuersi, & sic uideatur quod sit ubique. non est ergo solius Dei proprium esse ubique.

¶ 2 Præ. Vniuersale est quod est ubique & semper: sed uniuersale non est hoc quod Deus. ergo nō est proprium solius Dei esse ubique & semper.

¶ 3 Præ. Substantia spiritualis excedit corporale: sed hoc qd̄ d̄r esse ubiq; pertinet ad substantiā corporale, quia in solis corporalibus est pprie assignare locū. ergo multo magis esse ubiq; pertinet ad substantias spirituales, & sic v̄ q̄ nō sit solius Dei propriū.

¶ 4 Præ. Ad commendationē terreni regis p̄tinet q̄ possit gubernare et̄ in absentia sua regnā: sed Deus est cōmendabilior omni rege. ergo v̄ q̄ et̄ cōpetat sibi ad suā cōmendationē q̄ gubernet totū mūdū, vel aliquas partes in absentia sua per prouidentiam, & sic non v̄ q̄ sit Dei proprium esse ubique.

¶ 5 Præ. Constat q̄ quadam dicuntur Deo esse propinqua, & q̄dam remota, & quāto magis sunt remota, tanto magis sunt corruptibilia: non autē possent dici aliqua propinqua, & aliqua remota si Deus esset ubique. ergo uideatur quod Deus nō sit ubique.

¶ 6 Præ. Dato q̄ tota machina mūdialis esset unū corpus cōmū, constat q̄ illud corpus esset ubiq;: non ergo est solius Dei proprium esse ubique.

CONTRA. Ambr. p̄bat Spiritum sanctū esse Deū, q̄a est ubiq;: sed si esse ubiq; non esset solius Dei proprium, ratio sua non ualere. cum ergo rō hmōi ualeat, uideatur q̄ sit solius Dei proprium esse ubique.

RESPON. Dicendū, q̄ spiritualia dicuntur esse in loco, non quidē p̄ contactū magnitudinis, sed uirtutis, & ideo s̄m rōnē uirtutis cuiuslibet rei spiritualis oportet nos loqui de loco in quo est. Virtus autē Dei est infinita, q̄ quidē infinitas apparet quantum ad duo. Primo, quia nō solum excedit creaturas, quæ sunt, fuerunt, & erunt, sed et̄ oēs quæ possunt imaginari. ergo Deus non solū est in illis q̄ sunt, fuerunt, & erunt, sed et̄ in illis q̄ possunt imaginari esse. Secūdo, quia uirtus Dei simul & semel in omnibus operat, & in singulis s̄m propriū modū rerū, & iō esse ubiq; proprie acceptū, soli Deo cōpetit: alijs autē rebus cōpetit esse ubiq; improprie. Vnde distinguit̄ modus quo Deus est ubique, & quo alie res quibus aliquo modo cōpetit esse ubique. Nam hmōi dicitur esse ubique, quia sunt tātum in his quæ sunt, & præsentia sunt: Deus autem non solum in his quæ sunt, sed et̄ in imaginatis, & in præteritis, & futuris.

¶ Itē. Alie res non sunt ubiq;: sicut in loco vno, sed sicut in diuersis locis: sed Deus ita est ubiq; q̄ est in quolibet & in toto, q̄a eius uirtus habet efficaciam nō solū in id qd̄ est cōe uniuerso, sed et̄ in id quod est proprium uniuersū rei particulari, & ideo est in omnibus sicut in vno loco, & sicut in pluribus, qd̄ est pprie esse ubique. Vnde cum hoc modo solus Deus sit ubique, solius Dei est propriū esse ubique.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod numerus nō est in rebus numeratis sicut in loco, sed sicut accidens in subiecto.

¶ 2 Præ. Vnus numerus, licet sit in omnibus numeratis sicut unica essentia, non tamen est in qualibet parte, quia non quælibet pars numeratur eodem numero. Item. Numerus nō est omnino unus, sed multitudo quadam: Deus autē est in rebus per uirtutem suam, & in singulis operatur, ut dictum est.

AD

51. q. 2. ar. 3.
6. re. q. 10. ar.
16. 4. c. 3. p.
q. 7. ar. 3. c.
& q. 13. ar.
10. 9.

D. 46.

D. 166.

c. & ad 3. ar.
71. c. 5. & o.
pus 3. 4. 197

3. par. q. 3. ar.
16. c. 3. & 4. o.
& 1. d. 37. q.
8. o.